

XX. Reál- és humántudományi Erdélyi Tudományos Diákköri Konferencia (ETDK)

Kolozsvár, 2017. május 18–21.

Fiatalkorúak ábrázolása a Minerva sajtófotó-archívumban

Szerző:

Vicsi Judith

Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, Politika-, Közigazgatás- és
Kommunikációtudományi Kar, újságírás szak, alapképzés, III. év

Témavezető:

dr. Vallasek Júlia, egyetemi docens,

Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, Politika-, Közigazgatás- és
Kommunikációtudományi Kar, Újságírás Intézet

Tartalom

Bevezetés	3
Elméleti alapvetések	5
A Minerva sajtófotó-archívum	5
A sajtófotózás	6
Történelmi kontextus	8
Pionírok ábrázolás a Minerva Sajtófotó-archívumban	11
Kutatási módszer kidolgozása	11
Eredmények.....	12
Következtetések és összefoglalás	15
Függelék	16
Irodalom	20

Bevezetés

Régi idők fekete-fehér fotóiról tekint ránk a múlt, ha a *Minerva sajtófotó-archívumot*¹ böngésszük. A 2016-ban digitalizált és a nagyközönség számára is elérhetővé tett fotók egy ma már nem létező világot tárnak elénk. Egy kép többet mond ezer szónál, hallottuk már nagyon sokszor, így az archívum fotói mellett, hogy a kor dokumentumaiként szolgálnak, betekintést nyújtanak a sajtófotó műfajába, a fotóriporterek munkájába és a kommunista rendszer által cenzúrázott sajtó működési mechanizmusába is.

A sajtófotó, mint médiában megjelenített tartalom nem pusztán illusztratív, hanem informatív jellegű, egyfajta képi tájékoztatás, amely esetünkben megjeleníteni a múltat. Ugyanakkor a szöveges tartalomhoz hasonlóan a propaganda eszközévé is válhat.²

A fotókat nézegetve azt tapasztaltam, hogy beállított képeken szereplő embereket látok, legyen szó mezőgazdaságról, iparról vagy oktatásról. A tökéletes sorban kapáló munkásokról vagy rendezett padok mögött ülő mintadiákokról nem az objektív hírközlés jutott eszembe, ezért felmerült a kérdés, hogy milyen valóságot festenek le az archívum képei és még konkrétabban, hogyan jelennek meg a gyerekek ezeken a fotókon.

Kutatásom által tehát azt szeretném feltérképezni, hogyan ábrázolják a gyerekeket a Minerva sajtófotó-archívumban. A mintát címkék alapján választom ki, mivel az archívum minden fotója címkékkel van ellátva. Az összes címkét és a hozzájuk tartozó képeket feltérképezve és átnézve sikerült meghatároznom egy szófelhőt, amely alapján kiválasztom a vizsgált mintát. A szófelhőben a *gyermek*, *gyerekek*, *tanulók*, *csecsemő*, *pionírok (pionír)*, *fiatalok*, *óvoda*, és *iskola* szavak szerepelnek. A címkék témakörökként is szolgálnak, amelyeken belül vizsgálom a képek beállítását (milyen nézőpontból fotózták: felül-, normál- vagy alulnézet), kompozíciót, de főképpen tartalmilag elemzem a következő szempontok alapján:

- Milyen kontextusban jelennek meg a gyerekek?
- Előtérben vagy háttérben vannak?
- Milyen öltözetet viselnek?

¹ A Minerva sajtófotó-archívum elérhető a következő címen: www.photoarchive.minerva.org.ro

² TASNÁDI Róbert, *Miről szólnak a képek?*, Médiakutató, 2012 tél, letöltés ideje: 2017.04. 04.

- Szabadidős vagy kötött programon vesznek részt?
- Milyen a gyerekek hangulata, milyen a kép hangulata?
- Mennyire természetes a közeg, mennyire természetes a viselkedésük?
- Mit árul ez az arckifejezésük?
- Mennyire beállított a kép?

A tartalmi elemzés után pedig kvantitatív módszerrel is vizsgálnám a fotókat, tehát számértékben is kifejezném a kapott eredményeket.

Jelen dolgozatban a tervezett kutatás egy adott témakörére összpontosítok, mégpedig a *pionírok (pionír)* ábrázolására a Minerva sajtófotó-archívumban.

Az előzetes vizsgálatok és olvasmányok alapján az a hipotézisem, hogy a pionírok illusztratív jelleggel vannak jelen a fotókon, mint a korszak ideológiájának pozitív, díszbe öltözött képviselői és hogy számértékben is megmutatkozik az, hogy a többször látjuk mintadiákként a gyerekeket, mint természetes közegben.

Elméleti alapvetések

A Minerva sajtófotó-archívum

A Minerva Művelődési Egyesület tulajdonába kerülő több mint harmincezer negatív, az egykori *Igazság* és *Făclia* kolozsvári napilapok sajtófotóinak, valamint Deák Ferenc önálló gyűjteményének negatívjai értékes dokumentumként szolgálnak, akár a kommunista rendszer kortörténetét, akár a fényképek társadalomban betöltött szerepét vizsgáljuk.

A napilapok fotólaboratóriumának felszámolásakor (2010) megtalált negatívokat, amelyek 1965-1988-as időszakból valók, a kolozsvári Tranzit Alapítvány Conset Műhelyének és a Romania One Alapítvány segítségével sikerült digitalizálni és egy internetes honlapon elérhetővé tenni a nagyközönségnek. A 6x6 cm-es filmekben Kolozs, Szilágy, Beszterce-Naszód, Fehér és egyéb környező megyékből származó felvételeket láthatunk az akkori közélet mindennapjaiból.³

A képeket az adott lapok fotóriporterei készítették. Az évek során több fotóriporter is megfordult a két napilapnál. Az *Igazságnál* Erdélyi Elemér kezdte, majd 1960 és '65 között Deák Ferenc fotózott, akit Csomafáy Ferenc váltott 1974-ig. A *Făclia* napilapnál Ionel David dolgozott a kezdetekben, tőle vette át Wagner Rudolf 1960-ban, aki '74-től már mindkét lapnak fotózott. Wagner után a '80-as évek második felétől Nicolae Petcu és testvére, Ion Petcu vette át a feladatkört, akik szintén mindkét lapnak fotóztak. Továbbá dolgozott mindkét szerkesztőségénél Szabó Tamás, Ion Lespu és Ioana Miclea-Mihale.⁴

A fotóriporterek középformátumú professzionális filmtekercset használtak (6x6), amelynek előnye volt, hogy könnyen lehetett nagyítani és több lehetőséget adott a mélységélesség állítására. Nehézséget jelentett viszont a film rövidege, hiszen a 12 kockát megfontoltan kellett felhasználni, a nehéz fényképezőgépek, s hogy mindent manuálisan kellett beállítani a film érzékenységének függvényében. A fotósok jól ismerték a kompozíciós szabályokat,

³ TIBORI SZABÓ Zoltán, *A kolozsvári Minerva sajtófotó archívuma* = *A kolozsvári Minerva sajtófotó-archívuma*, szerk. TIBORI SZABÓ Zoltán, Kolozsvár, Minerva Művelődési Egyesület, 2016, 7-8.

⁴ *Uo.*, 9.

tudtak játszani a fényvel, záridővel, a rekesszel és a mélységélességgel így a fotók nem csak pontosak, de sokszor kreatívak is voltak.⁵

Az archívumban található fotók, egyenként megtekinthetők eredeti formájukban, valamint a szemlélőnek lehetősége van kiegészítésekre is, akár a helyszín, akár a képen szereplő azonosságát illetően. Minden fotónak van egy azonosítója, címe és fotója (amennyiben ismert), valamint kulcsszavas címkéje, amelyek által könnyen lehet bizonyos témakörökre, ünnepekre, stb. keresni.

A továbbiakban a sajtófotó technikai és műfaji sajátosságainak bemutatása következik, amely által jobban megismerhetjük a fotók elkészítéséhez szükséges előzetes feltételeket.

A sajtófotózás

„A sajtóképek társadalmi jelentőségét mutatja, hogy néhány évtized alatt központi szerepet kaptak a világ jelenségeinek leírásában, magyarázatában, amint a sajtó jelentős politikai hatalomra és kulturális státusra tett szert a tudás és az információk elosztásában.”⁶ A 19. század közepén a sajtónak készült képeket még csak szövegillusztrációként használták, de tömegmédiummá, és önálló műfajjá válása után elnyerte végleges szerepét, mégpedig, hogy objektíven, pontosan, információt tartalmazva bemutasson egy eseményt és annak lényegét.⁷

A fotózásnak, így a sajtófotózásnak is különböző technikai feltételeknek kell eleget tennie. Az élesség, mélységélesség meghatározza a sajtófotó értékét és növelheti az információs tartalmát azáltal, hogy a bemutatni, megmutatni kívánt tartalmat előtérben, élesen mutatja meg, háttérbe és homályba szorítva a mellékes tényezőket. A természetes és mesterséges fény által történő megvilágítás is eszközként szolgált a fotóriporterek számára a megfelelő témaábrázoláshoz. A fentebb említettek és a film érzékenységének hármásával lehetett kiszámítani a megfelelő exponálási időt, ahhoz hogy megfelelő kép szülessen. Segédeszközként szolgáltak az állványok, a hosszú exponálási idők esetében, valamint a

⁵ Andreea Alina MAGOŞ, *A fénykép, mint társadalmi dokumentum* (Újvári Ildikó fordítása) = *A kolozsvári Minerva sajtófotó-archívuma*, szerk. TIBORI SZABÓ Zoltán, Kolozsvár, Minerva Művelődési Egyesület, 2016, 23-27.

⁶ TASNÁDI, *i.m.*

⁷ *Uo.*

derítés technikája a sötét árnyékok megvilágításához. A fotóriporternek minden részletet számba kellett vennie és jól arányolnia a képek elkészítésénél.⁸

A sajtónak készült fotók jelentős része a referenciális funkciót betöltő képek közé sorolható, mivel ezeknél a fotóknál a kép tárgyán van a hangsúly. A felvételeket készítőknak pontos elképzelésük van arról, hogy az adott helyzetben mi a legfontosabb és csak arra koncentrálnak, kizárva minden mellékes tényezőt. A cél mindig az esemény legtisztább visszaadása. A referenciális fotóknál megemlíthető néhány kategória: portré, hírkép/eseménykép, dokumentumkép, tárgyfotó/reprodukció, szövegillusztráló kép, riporték és képriport. Valamint néhány alfaj: politikai kép, társadalmi kép, ipari kép, mezőgazdasági, közlekedési, sportkép, színházi kép stb.⁹

A fotónál is, akár egyéb sajtós műfajoknál vitatható lehet a teljes objektivitás kérdése. Ez alatt nem azt értjük, hogy a fotós meghamisítja a valóságot, de mivel a megörökíteni kívánt pillanat képe ugyanolyan mértékben függ a fotó készítőjétől, mint magától a tárgytól, a fotós befolyásolja a képeken megjelenő valóságot. Emellett fontos tényező, hogy a hatalmat gyakorlók befolyása kiterjed a sajtóra is, és a képek által kihasználja azt, hogy jóhiszeműen bízunk abban, amit a saját szemünkkel látunk. Így találkozhatunk olyan eseményekkel, amelyek az illusztrációs céllal jöttek létre és csak látszatot közvetítenek.¹⁰

A következőkben rátérek annak a történelmi környezetnek a vázlatos ismertetésére, amelyben az adott képek készültek és (egy részük) publikálásra került a *Făclia*, az *Igazság* vagy akár mindkét újság lapjain, és amelyben a fentebb említett látszat kihasználása cenzúraként (vagy propagandaként) fogalmazódik meg.

⁸ RADICS Vilmos, *Képszerkesztés, sajtófotó*, mek.oszk.hu, Kiadja A Magyar Újságírók Országos Szövetsége, letöltés ideje: 2017.04. 11., 39-43.

⁹ *Uo.*, 96-99.

¹⁰ VITÉZ Ferenc, *Hazudik-e a sajtófotó?*, Médiakutató, 2012 nyár, letöltés ideje: 2017.03. 29.

Történelmi kontextus

A sajtó helyzete

„A kommunizmus időszaka alatt Romániában gyakorlatilag az egész nyilvánosság a párt irányítása alá került, amely meghatározta a nyilvános kommunikáció terét, tematikáját és jellegét, ugyanakkor nagymértékben korlátozta az alapvető információkhoz való hozzáférést.”¹¹ A cenzúrának és propagandának köszönhetően központi irányítás alatt állt a médiarendszer és tudatformáló szerepet töltött be. A nyilvánosság nélkül, ami a polgári kezdeményezések hiányában nem alakult ki, nem volt mi megfékezze a rendszer uralkodását.¹²

A cenzúra mellett, amely külső hatásként befolyásolta, mi kerülhet és mi nem az újságok lapjaira, meg kell említeni az öncenzúrát is, amelyet a következő képen határoz meg a Larousse Enciklopédia: „A tulajdon beszédeiben, írásaiban stb. saját maga által alkalmazott cenzúra, megelőzve egy feltételezett cenzúrát.”¹³

Romániában a Sajtóigazgatóság (Direcția pentru Presă și Tipărituri) 1977-es megszűnése után ugyanúgy megmaradt az információ korlátozása és ellenőrzése csak ezúttal nagyobb felelősség hárult a szerkesztőségekre és kiadókra, ami az öncenzúrát elsődleges korlátozó eszközzé tette.¹⁴

Az archívum nagy részben dokumentálja Nicolae Ceaușescu kormányzói időszakát, amikor minden a tökéletesnek vélt ideológiát hirdette, és amely szerint Romániában virágzott a gazdaság, az ipar és az életszínvonal fokozatosan nőtt. „A sajtó hozzájárult a kommunizmus idillikus képének a kialakításához, találékonyan elrejtve annak sötét árnyait.”¹⁵

¹¹ GYÖRFFY Gábor, *A romániai sajtónyilvánosság rendszerváltása* = Me.dok, 2011/4, IV. évfolyam, 4. szám, Kolozsvár, Kolozsvári Kommunikáció- és Médiakutató Intézet, 5.

¹² *Uo.*, 5-6.

¹³ TAKÁCS Róbert, *Sajtóirányítás és újságírói öncenzúra az 1980-as években*, Médiakutató, 2005 tavasz, letöltés ideje: 2017.04. 04.

¹⁴ GÁSPÁR Sándor, *Adalékok a Sajtóigazgatóság működésének szempontjairól. Szocialista cenzúra a Marosvásárhelyi Rádióban* = A Tudomány Napja tiszteletére rendezett konferencia tanulmányaiból 2008. november 10., szerk. KÖTÉL Emőke, Budapest Balassi Intézet Márton Áron Szakkollégium, 2009 (PhD Konferencia), 85-86.

¹⁵ MOGOȘ, *i.m.*, 24.

A sajtó helyzetének vázolója után a továbbiakban áttértek a pionírok életének, tevékenységeiknek ismertetésére, valamint a szocialista rendszerben betöltött szerepük felvázolására.

A pionírok

Az öncenzúra vagy akár önkontrol kiterjedt a hétköznapi életbe is. Nem lehetett nyilvánosan véleményt mondani, aki mégis megtette, az különböző szankciókkal nézett szembe. Ez a fajta önmegtartóztatás már a nevelés része volt és a gyerekeknek kiskoruktól fogva szigorú szabályok szerint kellett viselkedniük a nap jelentős részében. Mivel a rendszer szabálykövető polgárokat akart nevelni az ifjú nemzedékből, nem csak a nekik szánt kiadványokat korlátozta¹⁶ (mint, ahogy minden más sajtóterméket és bármilyen formában közölt tartalmat), hanem a közösségi életük nagy részét is.

A Román Szocialista Köztársaság pionírjai 7-14 éves tanulók, akik második osztálytól lépnek be a Pionírok Szervezetébe, miután 4-7 éves korukban a Haza Sóllymai nevű csoporthoz tartoztak. A pionírok legfőbb feladatai közé tartozott a hatalmon lévő kormány politikájának megismerése és megértése. Abban a szellemben nevelték őket, hogy harcoljanak a nemzet szabadságáért és függetlenségéért, tiszteljék és szeressék a munkát, őrizzék meg a javakat és az eszméket, vegyenek részt a tudományos és kulturális életben, valamint táplálják tudásvágyukat.¹⁷

A pionírok egyenruháját sötétkék nadrág/ rakott szoknya, fehér ing, rangoknak megfelelő színű vállpánt, jelvények, piros nyakkendő zászlós emblémával, valamint háromnegyedes fehér zokni és sapka alkotta, amelyet nem csak a pionírtevékenységeken, de ünnepeken, rendezvényeken és sokszor szabadidős tevékenységen is hordaniuk kellett, mivel gyakran az elméletileg szabadidős programok is szervezettek voltak.¹⁸

¹⁶ VALLASEK Júlia, *A gyermekkép alakítása a Gheorghiu-Dej korszak ifjúsági lapjaiban = A sztálinizmus irodalma Romániában*, Kolozsvár, Komp-Press, 2007 (Tanulmányok), 173-174 .

¹⁷ BODA Gherghina, *YOUTH ORGANISATIONS IN THE „GOLDEN AGE”*, Annals of the Constantin Brâncuși University of Targu Jiu-Letters & Social Sciences Series, Supplement 3/2015, Déva, Academica Brâncuși, 2015.

¹⁸ *Uo.*

Adorjáni Anna cikkében¹⁹ egy kolozsvári magyar iskola pionírtevékenységeiről számol be a '70-es és '80-es évekből. Az iskolában mindennek kifogástalanul kellett működnie, kezdve azzal, hogy rendezetten és tisztán jártak. A leszakadt gomb vagy piszkos ruha nem volt elfogadható és az igazgatónő ellenőrizte is minden reggel az udvaron összegyűlt diákokat. Az ifjúsági rendszer hierarchikus formában működött, büntetésben és jutalmazásban értékelt. A pionírprogramokba beletartoztak a szabadidős tevékenységek is, amelyek elmosták a határokat a privát és nyilvános élet között. Minden tevékenységen kötelező volt a jelenlét, és a hiányzásokat számon tartották, akár csak az iskolában. A szigorú elvárások és a gyerekekre nehezedő nyomás hatása megmutatkozik a kirándulások leírásában is, ahol a gyerekek szinte sémaszerűen áradoznak a csakis pozitív élményekről.

A párt tökéletes képet festett le a pionírokról a sajtó által a külvilágnak és az volt a feladatuk, hogy megfeleljenek ennek a képnek, így szerves részei voltak az ünnepségeknek és eseményeknek, ahol talpig díszbe öltözött mintadiákokként szerepeltek.

Dolgozatom következő részében, a kutatás szemléltetésében azokat a fotókat vizsgálom, amelyek ezeken az ünnepeken, eseményeken és „szabadidős” pionírtevékenységeken készültek.

¹⁹ ADORJÁN Anna, *Pionírtevékenység egy kolozsvári magyar iskolában a '70-es, 80-as években*, tarnsindex.ro, 2011. 01. 22., letöltés ideje: 2017. 04. 22.

Pionírok ábrázolás a Minerva Sajtófotó-archívumban

Kutatási módszer kidolgozása

Jelen tanulmányban a fotókat elemezve próbálok körülrajzolni a pionírok társadalomban betöltött szerepét a vizsgált korszakban, és bemutatni a róluk festett képet a sajtófotó-archívumban. A vizsgált anyagot címkés kereséssel választottam ki az archívumról, amely 183 fotót eredményezett, 167 a *pionírok* címke keresésére, és további 16 találat a *pionír* kulcsszóra. A fotókat elemzési kódlap alapján tanulmányoztam, majd kvalitatív és kvantitatív tartalomelemzés módszerével vizsgáltam.

A fotón szereplők részletesebb vizsgálata előtt meghatároztam a fotók műfaját az esemény és a fotó természetét. A műfaji besorolásnál portré, eseményfotó és egyéb kategóriákkal dolgoztam. Az eseményfotó kategóriába tartozott minden olyan kép, amely láthatólag valamilyen rendezvényen készült. A portréhoz közeli arcfotók kerültek, a nem tiszta műfajú képeket az egyéb kategóriába soroltam. Az esemény természeténél a kötött és szabadidős változókat használtam, ahol az utóbbiba azok az eseményekről szóló képek is bekerültek, amelyek szervezett szabadidős tevékenységek voltak, mint például egy tábortűz, ahol egyenruhában vettek részt a pionírok (Függelék: 1. fotó). A fotót egészében vizsgálva fontosnak tartottam megállapítani, hogy pillanatképről vagy beállított képről beszélünk. Ebben az esetben a beállított képnél nem azt vizsgáltam, hogy a fotón szereplő alanyok a kép kedvéért pózolnak-e, hanem, hogy maga a szituáció, amelyben a fotós megörökítette őket, mennyire volt természetes. Így ebben a kategóriában találunk olyan képeket is, amelyek ugyan egy pillanatot örökítenek meg, de olyan helyzetben, amelyben a pionírok egy meghatározott pozíciókban vannak (Függelék: 2. fotó).

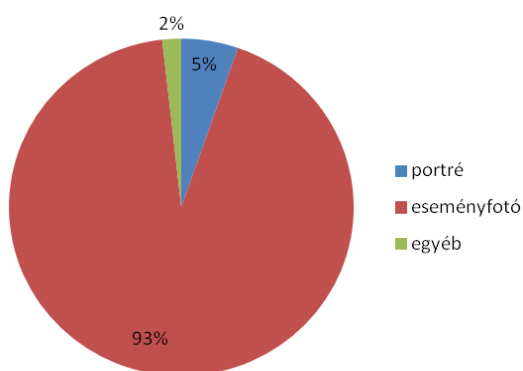
A képen szereplő pionírok vizsgálatánál fontos tényező volt a képen való elhelyezkedésük, mégpedig, hogy háttérben vagy előtérben vannak, ezzel próbálva felmérni, hogy mennyire voltak mellékszereplők a történetekben. (Az egyéb kategóriába soroltam azokat a fotókat, amelyeken részesei egy bizonyos eseménynek, de pontosan nem meghatározható, milyen szerepkörben.) Ugyancsak a mellékszereplő faktor megállapításához vizsgáltam a pionírok számbeli megjelenését a fotókon. Ebben a kategóriában meghatároztam a csoportkép, a

néhány szereplős és az egyéni változókat, ahol a csoportképekhez nem csak a kimondott pionirokról készült fotók kerültek, hanem azok is, amelyeken ugyan nem csak ők vannak, de mint egységes csoport jelennek meg. Továbbá külső tényezőként vizsgáltam a megjelenésüket. Előzetes feltételezés alapján, miszerint a pionírok élteinek minden mozzanatából találok fotót az archívumban, az öltözékek vizsgálatánál két változót határoztam meg: egyenruha és szabadidős.

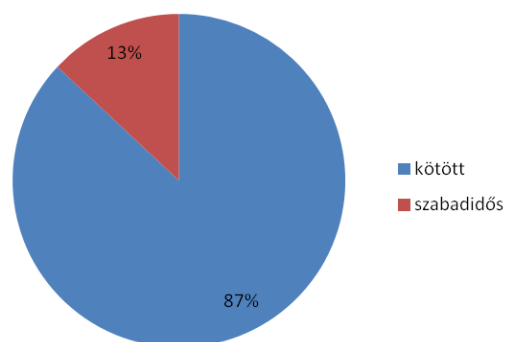
Végül, de nem utolsó sorban azt próbáltam megállapítani, hogy milyen a gyerekek, valamint a kép hangulata. A gyerekek hangulatánál használt változók: vidám, vegyes, komor, nem azonosítható. Utóbbihoz soroltam azokat a képeket, amelyeken vagy a távolság, vagy a beállítás miatt nem leolvasható az alanyok hangulata (Függelék: 3. fotó). A fotók egészét figyelme véve a következő változókat határoztam meg: vidám, hivatalos, vegyes, semleges.

Eredmények

A vizsgált fotók túlnyomó többsége az eseményfotó kategóriába sorolható. A pionírok különböző eseményeken vesznek részt, mint például koszorúzás, felvonulás, megnyitók stb. (Függelék: 4. fotó). Nagyon kis mértékben találunk portré fotókat, és a kategória felét személyes használatra készült fotónak tekinthetjük. (Az archívumban megtalálható minden fotó, amelyet a fotóriporterek készítettek, így azok is, amelyeket otthon, családi körben örökítettek meg.) Továbbá az események jellegét tekintve dominálnak a hivatalos, kötött programok. A fotók összességének csupán tizenhárom százalékát képviselik a szabadidős fotók, amelyek közül, ahogy fentebb is említettem, nagyrészt szervezett szabadidős tevékenységről beszélhetünk.

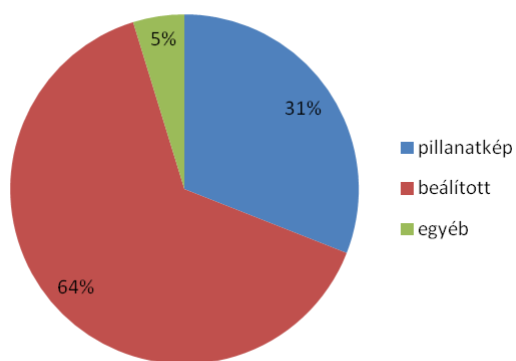

1. ábra. Fotók műfaja

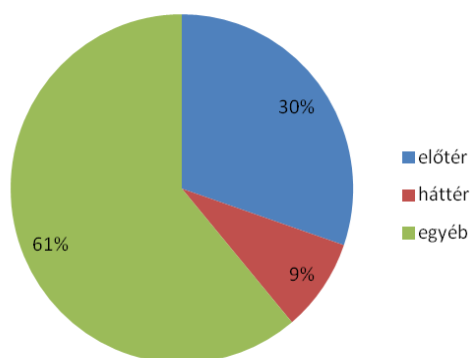

2. ábra. Esemény típusa

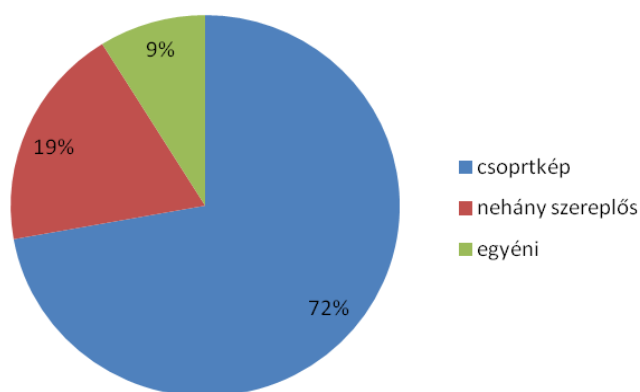
A fotók természetét vizsgálva, aszerint hogy mennyire beállított a kép, nem mutatható ki annyira nagy aránykülönbség, mind az előző tényezőknél, de itt is többségben vannak a beállított képek. Hasonló többségi százaléokban figyelhetőek meg a csoportképek, és csupán a fotók negyedénél beszélhetünk néhány szereplős, vagy egyéni képekről. A pionírok csoportokban vagy sorokba rendeződve, legtöbbször vigyázban állva, olykor szalutálva mutatkoznak (Függelék: 5. fotó), a helyzetek több mint hatvan százalékában résztvevőként, a katonai, politikai alakulatok, személyek mellett.

3. ábra. Fotó természete

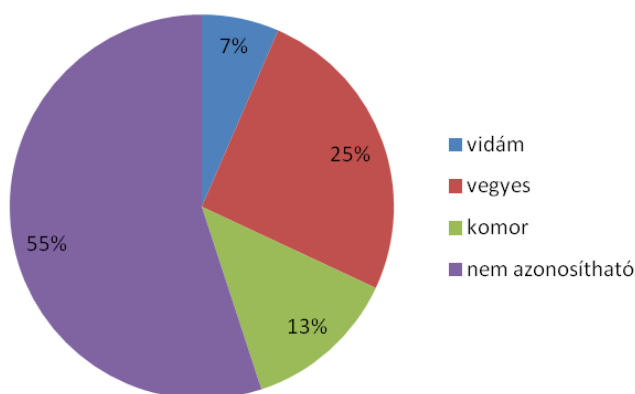
4. ábra. Pionírok elhelyezkedése a fotókon

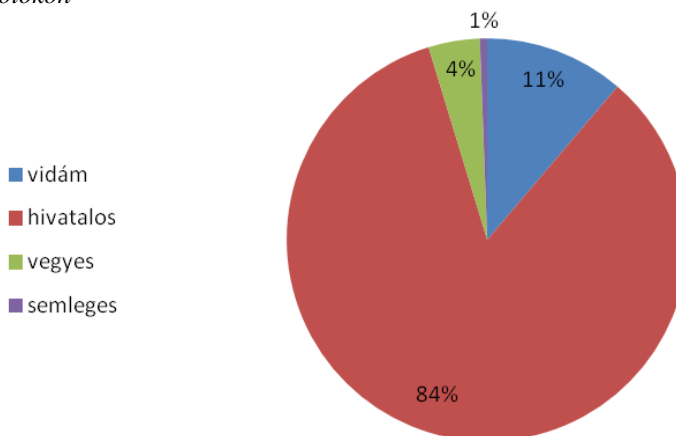
5. ábra. Pionírok számbeli megjelenítése a fotókon

A fotókon megfigyelhető, hogy a pionírok megjelenése mindig kifogástalan, továbbá a vizsgált fotók közül csupán egyet találtam, amelyen nem egyenruhát viselnek. Minden megjelenített eseményen a pionír öltözetet viselik, szépen vasalt inget, a lányok összefogott hajjal, vagy hajpánttal hátra simított frizurával jelennek meg még az egyetlen szabadidős tevékenységnek mondható eseményt ábrázoló fotón is, amikor a tábortűz körül ülnek.

A fotókon szereplő pionírok hangulatát vizsgálva nehezebb volt pontos eredményeket meghatározni, mivel a kutatási anyag felénél ez nem volt azonosítható főleg a távolról készült képek miatt, de maguk a képek hangulatának meghatározása ezt pótolta valamilyen szinten. A képek alanyai nagyon kicsi arányban mondhatóak vidámnak, a felmérések alapján csupán a fotók hét százalékán. Bár a komor kategóriába soroltak aránya nem sokkal nagyobb, a vegyes és a nem azonosított kategóriával együtt a képek hangulata inkább negatív irányba mozdul. A fotók által keltett benyomásoknál a hivatalos kategóriában jegyeztem a legtöbb fotót (84%) és csupán a fotók 4%-ról mondható el, hogy vidám kisugárzással rendelkeznek (Függelék: 6. fotó).

6. ábra. Pionírok hangulata a fotókon

7. ábra. A képek hangulata összességében

Következtetések és összefoglalás

Hipotézisem, miszerint a pionírok illusztratív jelleggel vannak jelen a fotókon, mint a korszak ideológiájának pozitív, díszbe öltözött képviselői tarthatónak bizonyult az eredmények alapján. Az archívum fotóit megvizsgálva megbizonyosodtam, hogy a pionírok valóban mindig egyenruhában, kifogástalan megjelenéssel vettek részt a kötött programokon, amelyek nagyrészt koszorúzások, megnyitók, felvonulások és politikai jellegű megnyilvánulások voltak. Legtöbbször csupán részvevőként, néhányszor a háttérben, de összességében nagyon ritkán jelennek meg előtérben.

Ennek oka lehet az is, hogy a városi/megyei eseményekről tudósító napilapok számára a „pionírkorú”, iskolás gyermekek életének eseményeiről való beszámoló nem tartozott a prioritásként kezelt témák körébe. Ugyanakkor ez azt is jelentheti, hogy csak azok a képek voltak fontosak vagy rendelkeztek értékkel a cenzúra irányította sajtó számára, amelyeken a pionírok egyenruhában, jól nevelt tanulóként és a szocialista párt ideológiájának hirdetőjeként jelentek meg.

További kutatási lehetőségként szolgál a bevezetésben említett kutatási terv, amelynek célja, hogy feltérképezze az archívumban található összes olyan képet, amelyen fiatalok szerepelnek, kezdve a csecsemőktől egészen a líceumi diákokig. Valamint a jelen dolgozatban vizsgáltak még pontosabb feltárásához, egy nagyobb lélegzetvételű kutatás része lehetne az egykori pionírokkal, valamint fotóriporterekkel készített interjúk vizsgálata, valamint részletesebb elméleti háttér feldolgozása.

Függelék

Elemzési kódlap

1. Fotók műfaja
 - portré
 - eseményfotó
 - egyéb
2. Esemény típusa
 - kötött
 - szabadidős
3. Fotók természete
 - pillanatkép
 - beállított
 - egyéb
4. Pionírok elhelyezkedése a fotón
 - előtér
 - háttér
 - egyéb
5. Pionírok számbeli megjelenítése a fotókon
 - csoportkép
 - néhány szereplős
 - egyéni
6. Pionírok megjelenése öltözkük szerint
 - pionír egyenruha
 - szabadidős
7. Gyerekek hangulat a képeken
 - vidám
 - vegyes
 - komor
 - nem azonosítható
8. A kép hangulata összességében
 - vidám

- hivatalos
- vegyes
- semleges

1. fotó

Cím: [Untitled]
 Dátum: 1972
 Fényképész: nem azonosított
 Azonosító: minerva_1972_c4_c9r1_006

© Minerva Művelődési Egyesület, Kolozsvár

Címkék
 tábor, tűz, foc, pioneers, pionieri, pionirok, tabără, tábor, tűz

Ajánlj címkéket / Lásd a hozzászólásokat ▶

2. fotó

Cím: [Untitled]
 Dátum: 1985
 Fényképész: nem azonosított
 Azonosító: minerva_1985_c1_c9r5_057

© Minerva Művelődési Egyesület, Kolozsvár

Címkék
 demonstrație, demonstration, lozincă, mass, mulți
 pioneers, pionieri, pionirok, propaganda jelmonda
 tömeg, tüntetés, watchword

Ajánlj címkéket / Lásd a hozzászólásokat ▶

3. fotó

Cím: [Untitled]
Dátum: 1972-1976
Fényképész: nem azonosított
Azonosító: minerva_1972-1976_c1_c13_020

© Minerva Művelődési Egyesület, Kolozsvár

Címkék
campfire, foc de tabără, leisure, pioneers, pionieri,
pionirok, szabadidő, táborút, timp liber

Ajánlj címkéket / Lásd a hozzászólásokat ▶

4. fotó

Cím: [Untitled]
Dátum: 1973
Fényképész: nem azonosított
Azonosító: minerva_1973_c1_c4r2_013

© Minerva Művelődési Egyesület, Kolozsvár

Címkék
comemorare, commemoration, emlékmű,
megemlékezés, monument, pioneers, pionieri,
pionirok

Ajánlj címkéket / Lásd a hozzászólásokat ▶

5. fotó

Cím: [Untitled]

Dátum: 1985

Helyszín: Kolozsvár, Házsongárdi temető

Fényképész: nem azonosított

Azonosító: minerva_1985_c1_c8r2_002

© Minerva Művelődési Egyesület, Kolozsvár

Címkék

comemorare, commemoration, flag, megemlékezés, pioneers, pionieri, pionírok, steag, zászló

Ajánlj címkéket / Lásd a hozzászólásokat ▶

6. fotó

Cím: [Untitled]

Dátum: 1972

Fényképész: nem azonosított

Azonosító: minerva_1972_c4_c9r1_008

© Minerva Művelődési Egyesület, Kolozsvár

Címkék

câmp, pioneers, pionieri, pionírok, tabără, tábor

Ajánlj címkéket / Lásd a hozzászólásokat ▶

Irodalom

A Minerva sajtófotó-archívum elérhető a következő címen: www.photoarchive.minerva.org.ro

TASNÁDI Róbert, *Miről szólnak a képek?*, Médiakutató, 2012 tél, letöltés ideje: 2017.04. 04.

TIBORI SZABÓ Zoltán, *A kolozsvári Minerva sajtófotó archívuma =A kolozsvári Minerva sajtófotó-archívuma*, szerk. TIBORI SZABÓ Zoltán, Kolozsvár, Minerva Művelődési Egyesület, 2016

Andreea Alina MAGOȘ, *A fénykép, mint társadalmi dokumentum* (Újvári Ildikó fordítása) =A kolozsvári Minerva sajtófotó-archívuma, szerk. TIBORI SZABÓ Zoltán, Kolozsvár, Minerva Művelődési Egyesület, 2016

TASNÁDI Róbert, *Miről szólnak a képek?*, Médiakutató, 2012 tél, letöltés ideje: 2017.04. 04.

RADICS Vilmos, *Képszerkesztés, sajtófotó*, mek.oszk.hu, Kiadja A Magyar Újságírók Országos Szövetsége, letöltés ideje: 2017.04. 11.

VITÉZ Ferenc, *Hazudik-e a sajtófotó?*, Médiakutató, 2012 nyár, letöltés ideje: 2017.03. 29.

GYÖRFFY Gábor, *A romániai sajtónyilvánosság rendszerváltása = Me.dok, 2011/4, IV. évfolyam, 4. szám*, Kolozsvár, Kolozsvári Kommunikáció- és Médiakutató Intézet

TAKÁCS Róbert, *Sajtóirányítás és újságírói öncenzúra az 1980-as években*, Médiakutató, 2005 tavasz, letöltés ideje: 2017.04. 04.

GÁSPÁR Sándor, *Adalékok a Sajtóigazgatóság működésének szempontjairól. Szocialista cenzúra a Marosvásárhelyi Rádióban = A Tudomány Napja tiszteletére rendezett konferencia tanulmányaiból 2008. november 10., szerk. KÖTÉL Emőke*, Budapest Balassi Intézet Márton Áron Szakkollégium, 2009 (PhD Konferencia)

VALLASEK Júlia, *A gyermekkép alakítása a Gheorghiu-Dej korszak ifjúsági lapjaiban = A sztálinizmus irodalma Romániában*, Kolozsvár, Komp-Press, 2007 (Tanulmányok)

BODA Gherghina, *YOUTH ORGANISATIONS IN THE „GOLDEN AGE”*, Annals of the Constantin Brâncuși University of Targu Jiu-Letters & Social Sciences Series, Supplement 3/2015, Déva, Academica Brâncuși, 2015.

ADORJÁN Anna, *Pionírtevékenység egy kolozsvári magyar iskolában a '70-es, 80-as években*, tarnsindex.ro, 2011. 01. 22., letöltés ideje: 2017. 04. 22.